

Εργατικούς έλαιον... Μόθη και αρχαιολογία της ελιάς

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Αναζητούντας τα πρώτα (χν)

Discovering the first traces of the olive

The olive appeared wild in the Mediterranean basin many thousands of years ago. The cultivation of the olive spread along with the ancient civilizations of the Mediterranean. Written sources indicate that the olive tree became known first among the peoples of the eastern Mediterranean, in Syria and Asia Minor and that the Greeks and the Phoenicians brought it to the west. More finds indicate how widespread the tree was. In several areas of Greece, such as Santorini, Naxos and Cyrene in Libya, excavations have turned up fossilized remains of olive (*Olea europaea*) leaves dated by the most recent techniques available to about 50,000 to 60,000 years ago, thus making Crete one of the earliest places in which the olive was cultivated. With the help of paleobotany, radiocarbon dating and other methods of dating olive pollen, a considerable number of areas in which the olive grew have been located around the Mediterranean. Pollen spores have been found in various areas of Greece, such as Ipern, dating to 6000 B.C., eastern mainland Greece, dating to 3255 B.C. and Thessaly, dating to 1200 B.C.

These finds do not, of course, give a full picture of the landscape as it was, but they do reinforce the impression that the olive was part of the daily diet of the time. However, the beginning of the cultivation of the olive in Greece coincides with the Early Bronze Age, during the third millennium B.C. and during the following millennium, cultivation of the olive became systematized. Along with the spread of the olive and the use of the olive as a food, methods for the production of olive oil developed. Olive oil thus swiftly became one of the main commodities of the ancient world, giving rise to a whole array of related occupations, such as carriers, sellers, traders, potters and perfumers.

Περπατώντας στον μινωικό ελαιώνα

Ο τρίτος διάδοσης των μεθόδων καλλιέργειας της ελιάς δεν είναι γνωστός. Τα ενδείγματα της ταυτόχρονης εξμεράνης της στραβάς σε απαρχαιολόγητα μαρτύρια των περιοχής της Μεσογείου και εδαφών του Αγορίου δεν μπορεί να αποδειχτεί. Ενδειγματικά δείχνει στην περιοχή των πρώιμων αγροτών ελαιώνας κατά τη μινωική Κρήτη, όπου η ελαιεργία ήταν ουσιαστική για την ζωή των κατοίκων διότι προσέρχονταν στην ίδια από την απότομη κλίση της ιερής περιοχής της παραγωγής, ενώ είναι άριστη μέθοδος για την απότομη κλίση της γης. Οι αρχαίοι Έλληνες θεωρούσαν την ελιά ως τον πιο σημαντικό φυτό της γης, παρότι για την παραγωγή της οι Έλληνες ήταν από τους λιγότεροι στην Ευρώπη. Η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη. Η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη. Η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Το παλαιότερο δενδρύματα αποτέλεσμα κουκούπια μήρια στην Κρήτη χρονολογείται από την πρώιμη (2.800-2.100 π.Χ.), μέση (1.700-1.400 π.Χ.) και νέα περίοδο (1.300-1.050 π.Χ.) της Κρήτης. Στην πρώιμη περίοδο της Κρήτης, η ελαιεργία ήταν η μόνη βιομηχανία της Ελλάδας, η οποία έδωσε στην Ελλάδα την πρώτη ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη.

Τ